

Eerste en Tweede Kamerleden bij voorjaarsvergadering NAVO PA

Zes Kamerleden namen van 22 tot en met 26 mei 2025 deel aan de *Spring Session* van de [NAVO Parlementaire Assemblée](#) in Dayton (Ohio), Verenigde Staten. Dit waren de Tweede Kamerleden [Raymond de Roon](#) (PVV), [Jesse Klaver](#) (GroenLinks-PvdA, delegatieleider), [Eric van der Burg](#) (VVD) en [Jan Paternotte](#) (D66) en vanuit de Eerste Kamer [Koen Petersen](#) (VVD) en [Bart Kroon](#) (BBB). Ongeveer 250 parlementsleden uit de 32 NAVO-landen en partnerlanden waren aanwezig. De parlementaire assemblee nam een [verklaring](#) aan over de aanstaande NAVO Regeringstop in Den Haag met een pleidooi om NAVO's afschrikking en defensie naar een volgend niveau te tillen en om te komen tot een ambitieus defensieuitgavendoel ver boven 2% van het BNP. Ook spraken de leden hun blijvende steun uit aan Oekraïne in een [verklaring](#) inclusief een oproep aan de regeringen om de diplomatieke, militaire, financiële en humanitaire steun voor Oekraïne op te voeren. Voorafgaand en tijdens de zitting ging veel aandacht uit naar de Dayton-akkoorden, ofwel het Verdrag van Dayton tussen de Republiek van Bosnië-Herzegovina, de Republiek Kroatië en de Federale Republiek van Joegoslavië (tegenwoordig Servië en Montenegro) dat in 1995 een einde maakte aan de Bosnische burgeroorlog. Diverse regeringsvertegenwoordigers van Albanië, Montenegro, Kroatië, Noord-Macedonië, Kosovo en de minister van Buitenlandse Zaken van Oekraïne spraken op de plenaire vergadering op 26 mei evenals de NAVO Secretaris-Generaal Mark Rutte.

Dayton-akkoorden

Vrede en veiligheid in de Westelijke Balkan en de onmisbare rol van het NAVO in de regio stond tijdens de hele zitting centraal. Dit was ook de reden van de locatie van deze vergadering, dertig na het tekenen van de akkoorden. "Met onze NAVO-partners en het leiderschap in de Balkan kwamen we samen, en de vredesakkoorden van Dayton werden geboren als een fundament van vrede dat al 30 jaar standhoudt in een nog steeds fragiele structuur," aldus congressman Mike Turner, hoofd van de Amerikaanse delegatie bij de NAVO PA en gastheer. Volgens NAVO PA President, Marcos Perestrello, vormen de vredesakkoorden vandaag de dag nog steeds een essentieel fundament voor stabiliteit in Bosnië en Herzegovina en de Westelijke Balkan. De Noord-Macedonische minister van Buitenlandse Zaken Mucunski sprak over het potentieel van de Westelijke Balkan. "De regio moet toekomstgericht zijn, we moeten een hoger niveau van burgerbetrokkenheid hebben en werken aan het creëren van burgermaatschappijen in de Westelijke Balkan," zei Mucunski in de commissie Politieke Zaken.

Versterken van de NAVO

Er werd veel gesproken over de rol en het belang van de NAVO voor het in stand houden van de vrede en de drie pijlers onder het verdrag; democratie, mensenrechten en de *Rule of Law*. Tijdens de openingsceremonie op 23 mei sprak de gouverneur van Ohio, Mike DeWine, zijn waardering uit voor de inzet van de NAVO om met politieke en militaire middelen de vrijheid en veiligheid van haar leden te garanderen. "Door democratische waarden te bevorderen en leden in staat te stellen te overleggen over defensie- en veiligheidskwesties, is de NAVO van vitaal belang voor het collectieve vermogen van al onze landen om problemen op te lossen, vertrouwen op te bouwen en conflicten te voorkomen." Secretaris-Generaal van de NAVO, Mark Rutte, deed een beroep op de aanwezigen om hun parlementaire invloed aan te wenden om aan te dringen op meer defensie-uitgaven, zodat het bondgenootschap potentiële agressors beter kan afschrikken en verdedigen. "We moeten nu actie ondernemen en onze verdediging opbouwen. Uitstel is gevaarlijk. Om de NAVO sterker te maken, moeten we de defensie-uitgaven verhogen. We hebben meer middelen, strijdkrachten en capaciteiten nodig, zodat we voorbereid zijn op elke bedreiging," zei Rutte. Ook onderstreepte Rutte het belang van het versterken en productiever maken van de Europese defensie-industrie.

Tijdens het vragenuur met Rutte wilde Jesse Klaver namens de Nederlandse delegatie weten welk advies Rutte op basis van zijn ervaring als voormalig minister-president had voor regeringsleiders om hun parlementen ervan te overtuigen de NAVO uitgaven te verhogen naar minimaal 2%. Rutte gaf aan dat er bij zijn aantreden in 2010 nog sprake was van het kunnen interen op het vredesdividend, maar dat de veiligheidssituatie inmiddels zodanig is veranderd dat de uitgaven voor defensie echt omhoog moeten om de vrede te kunnen waarborgen.

Blijvende steun voor Oekraïne

Met betrekking tot Oekraïne spraken de leden de onwrikbare steun uit voor de soevereiniteit en territoriale integriteit van Oekraïne binnen zijn internationaal erkende grenzen en zijn recht op zelfverdediging en zelfbeschikking, met inbegrip van zijn onomkeerbare weg naar volledig NAVO-lidmaatschap. De Oekraïense minister van Buitenlandse Zaken Sybiha merkte op dat de ongekende intensiteit van de Russische raket- en droneaanvallen op burgerdoelen in de afgelopen drie dagen, aantonen dat Moskou niet geïnteresseerd is in vrede. “Vandaag bevinden we ons in een zeer moeilijk maar kritiek geopolitiek moment, waarschijnlijk een beslissend moment,” zei hij via een videoverbinding. “Ondanks alles denk ik dat we nu een reële kans hebben om vrede te bevorderen, maar niet door op vrede te wachten, we moeten handelen om vrede te winnen. Het opvoeren van de sanctiedruk op Rusland samen met economische en militaire steun voor Oekraïne, is het juiste antwoord op de Russische bespotting van vredesinitiatieven. Dit is de meest effectieve manier om Rusland te dwingen in te stemmen met een staakt-het-vuren en te stoppen met het verlengen van de oorlog. Dit is precies wat vrede door kracht betekent.” Verschillende sprekers maakten vergelijkingen tussen de pogingen om een einde te maken aan de oorlog in Oekraïne en het vredesproces dat leidde tot het Dayton-akkoord in 1995. “We streven naar een duurzame vrede op de Balkan. We streven naar een duurzame vrede in Oekraïne,” zei de Amerikaanse delegatieleider Mike Turner. Ook Secretaris-Generaal van de NAVO Rutte benadrukte dat de NAVO Oekraïne zal blijven steunen om een rechtvaardige vrede te waarborgen.

Commissievergaderingen

In de vijf commissies van de Assemblee werden de rapporten besproken over onderwerpen als de toekomstige Ruslandstrategie van de NAVO, het groeiende belang van drone-oorlogvoering, het beschermen van geallieerde samenlevingen tegen Chinese desinformatie en de geopolitieke gevolgen van de opwarming van de Noordpool. In de commissie Economie en Veiligheid (ESC) presenteerde Bart Kroon zijn rapport *Geo-economische fragmentatie: een uitdaging voor het Trans-Atlantische partnerschap*. Kroon waarschuwde in het rapport onder meer dat China en Rusland al aanzienlijke invloed hebben in belangrijke sectoren en bereid zijn deze positie uit te buiten voor politieke doeleinden. Het rapport roept op tot versterking van de samenwerking met partners en de private sector om de strategische afhankelijkheid op cruciale gebieden als energie, voedsel en technologie te verminderen. “Geallieerde landen moeten werken aan een grotere onderlinge openheid om economische voordelen te genereren uit handel en investeringen, om solidariteit te versterken, om interoperabiliteit te bevorderen, om samen te werken aan de vooruitgang van technologie en gedeelde beleidsvorming,” voegde hij eraan toe. Om de geopolitieke stabiliteit te ondersteunen zullen de bondgenoten ook de stroom van voedsel en kritieke grondstoffen moeten garanderen, vooral Europa moet zijn landbouwcapaciteit beter benutten om de wereldwijde voedselzekerheid en daarmee zijn eigen strategische invloed te ondersteunen sloot Kroon af.

Overige

De delegatie sprak op 24 mei met de Oekraïense en de Canadese delegatie. De Oekraïners gaven het belang aan van directe investeringen in de wapenproductie in Oekraïne. Ze uitten hun zorgen over het stopzetten van de Amerikaanse wapenleveranties en de moeilijkheden die er zijn met het vergaren van bewijzen van oorlogsmisdrijven. Met de Canadese delegatie werd gesproken over de geopolitieke ontwikkelingen, de mogelijkheden van samenwerken op de verschillende terreinen en over de bijzondere relatie tussen Nederland en Canada na de Tweede Oorlog. Ook was er een ontmoeting met een aantal leden van de delegatie van Estland.